

MARTIN ŠRAJER / 10. 12. 2021

Slečna od vody

Fyzik, esoterik a ministr školství František Kahuda se, jako každý, příležitostně věnoval také filmové kritice. Na konferenci konané v rámci I. Festivalu československého filmu v Banské Bystrici přednesl v roce 1959 referát, v němž zaútočil na tvůrce, kteří podle něj nebyli dostatečně politicky uvědomělí a tudíž schopni naplňovat společensko-výchovnou funkci umění.^[1] Podobné výhrady jako k autorům filmů *Tři přání*, *Zde jsou lvi* nebo *Konec jasnovídce* bude mít Kahuda později kupodivu také k agitační veselohře *Slečna od vody*.^[2]

Anekdotický příběh o mladé dělnici, která během jednoho slunného červnového dne upřednostní Vltavu před soustruhem, dával podle ministra nevhodný příklad mládeži. Nepovažoval za přípustné, aby hlavní hrdinka zanedbávala své pracovní povinnosti a navíc ve společnosti chuligánů a dívek „do větru“ dávala všanc svou počestnost. Taková kritika ovšem nevypovídá tolik o díle samotném, jako o Kahudově snížené schopnosti porozumět uměleckému dílu v jeho úplnosti.

Ano, Helena Pokorná je cestou do fabriky skutečně vytlačena z přečpané tramvaje a zlákaná nedalekou řekou se rozhodne strávit zbytek dne na jednom z pražských nábřeží, ale svého činu v závěru lituje. Obměna oproti dřívějším budovatelským filmům spočívá ve skutečnosti, že zhřešivší hrdinka nečelí celému (pracovnímu) kolektivu. Kaje se jen před otcem, který ji v práci zastoupil. Své pokání vyjádří a svou zásadovost prokáže roztrháním poukazu na výběrovou rekreaci u moře, kam měla za odměnu odjet.

Film tedy k absentářství nenabádá. Naopak propaguje uvědomělý přístup k práci a mravnost. Bez nich nemá mladý socialistický člověk nárok na slunění u vody. Mimopracovní potřeby jsou sekundární. Ve druhém plánu je *Slečna od vody* přehlídkou možností volnočasového vyžití, které se občanům Československa na konci padesátých let nabízely. Cesta k moři sice zůstává jen v rovině snění, ale opalování,

koupání a hraní odbíjené u Vltavy se jeví jako uspokojivé domácí alternativy. Další postavy, které Helena potkává, se pak věnují například pletení, hře šachů nebo amatérskému fotografování.

Odlehčenou moralitu, která stejně jako jiné komedie z přelomu padesátých a šedesátých let (např. *Hvězda jede na jih*, *U nás v Mechově*, *Chlap jako hora*) zároveň satiricky tepe nešvary doby i vyzdvihuje výsady života v socialismu, natočil Bořivoj Zeman podle námětu, který napsal s Jiřím Karáskem. Scénář nazvaný *Slunečný den* předložili ideově-umělecké radě již v roce 1957. Rada si ale dvakrát vyžádala přepracování a k realizaci v tvůrčí skupině Šmída–Kunc tak došlo až o dva roky později.[3]

Slečna od vody byla natáčena na východoněmecký materiál Agfacolor a šlo teprve o třetí širokoúhlý film, který u nás vznikl (pro kameramana Jana Stallicha dokonce o první). Dobové pražské lokace (natáčení probíhalo převážně v Modřanech a Braníku, dále pak v Hodkovičkách, Vršovicích nebo na Malé Straně), jejichž záběry budou pro současné diváky možná představovat největší lákadlo odpočinkového filmu, si tak dobové publikum mohlo vychutnat ve všech barvách a plné šíři.

Slečna od vody (Československo, 1959). Režie: Bořivoj Zeman, scénář: Jiří Karásek, Bořivoj Zeman, kamera: Jan Stallich, hudba: Dalibor C. Vačkář, hrají: Eva Klepáčová, Jaroslav Marvan, Gustav Heverle, Bohuš Záhorský, Josef Kemr, Josef Beyvl, Anna Kadeřábková a další. Filmové studio Barrandov, 81 min.

Poznámky:

[1] František František, Za užší sepětí filmové tvorby se životem lidu. In: Edice a materiály. Banská Bystrice 1959. Dokumenty ke kontextům I. festivalu československého filmu, *Iluminace* 16, 2004, č. 4, s. 129–130.

[2] Marie Benešová, Zdeněk, Štábla, *Obraz člověka v české kinematografii 1922–1963*. Praha: Filmový ústav 1969, s. 369.

[3] Kateřina Dufková, *Dovolená ve filmu v letech 1948 až 1960*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Katedra historie 2014.